

Петко Р. Славейков

Кой управлява днес
България

Средец, 13 октомври, 1886 г.

Всички се боим и страхуваме се от вънкашни опасности: русите, твърдим, постоянно търсят причини да ни окупираат, искат да ни завладеят, да ни поробят. Но не ще ся, сякаш, само русите криви, а ще бъде криво най-вече нашето неразбранство, нашето твърдоглавство. Според нас обаче ние не виждаме, че опасността от русите е толкоз голяма и належаща, отколкото виждаме голяма и належаща опасността от нашите неразбории, партизански борби, вътрешни терзания и вътрешни наши управни безредици.

Ний обръщаме внимание на всеки българин и молим всекиго да повзре малко в положението на работите у нас и да каже съвестно, ако ний сме в безопасност. Нравите ни са станали дотолкова разюздани, страстите ни толкоз ожесточени, властолюбието ни е дотолкоз заслепило, щото ний нищо друго не видим напреде си освен своите въртоглави амбиции и каприции. Тъй както отиваме ний, не може човек да предвиди къде отиваме, де ще му иде краят и къде ще ни заведат непомерни наши честолюбия, властолюбия и междуособия – едно само видим и явно можем да предскажем, че добро няма да патим.

Ако русите са лоши, защото ни са освободили, защото ни са дали властта, която ний злоупотребяваме, и сме готови да жертвуваме правата ѝ на немците, на англичани, на маджари, на щъркокракий Батенберг, който ни е само ругал и при нас беше, и от нас се махна.

Ако досега още викаме връз Цанкова и иже с ними, връз тия някога си чувовни и знаменити патриоти, безукоризнени родолюбци и бивши премиери, че защото не могат да се добият до власт, се решават да викат велегласо Русия да дойде да им даде властта; или ако не ми я даде, а то да я отнеме барем и от противниците им, като не владеят те, да не владеят и други.

Ако сега сме се провикнали против Каравелова, когото някога смятахме като едничкий стълб на българската държава, и го обвинявахме и че бил предател, защото не турил Батемберга в кафез и да бди над него да го не побутне някой.

А подир туй още за добиване на отнетата или избягналата из ръцете им пълна власт приставал сега да изравнева пътя на русите, на чуждите влияния, чрез които би могъл да се домогне поак до преобладание над другите си съперници, за да едноначалствува и да диктаторствува пак над България.

Ако са викнали и днез връз мене, който им съм захвърлил властта, като съдраните им чизми, ако аз съм похабен, ошурият от старост, болестен телесно и душевно, като съм мразил Батемберга, но не съм бил предател, съдействах на завръщането му, доведох и предадох им го и с тях наедно изпратих го; но го изпратих да се не върне и защото днез имам смелостта да се отрека от сподвижниците си, да не искам с неговото име да лъжа народа и да го експлоатирам.

Ако и аз съм отвън света, лош, то кого можем да вярваме кои са добрите? Към кого остава да се обърнем за спасение? Кому да поверим съдбините на отечеството? Кои сега остават благодетели народни, ако русите от избавители станаха завоеватели? Англичаните ли? Немците ли? Маджарите ли, които не ни са „ни в клин, ни в ръкав“ и които никога не ни са били приятели и доброжелатели освен сега, когато да напакостват на Русия? Не е ли това заблуждение? Не е ли ослепление? Не е ли незнание на историята; до вчера какво са били те за нас и какво добро ни са мислили и едните, и другите? Или мислите, че сега, като сполучат днес да ни отчуждят от Русия, утре ще ни постелятдебели дюшечи и ще ни турят в горний кат да ни икрамосат? А, слепи и безумни, що не мислите какво има да ви дойде до главата, ако не е била и ако не бъде тази лошава и омразна днес Русия.

Но да оставим силите, от които всяка се грижи за своите интереси, и да се поразгледаме изпомежду си кои са людете, които се грижат и ще се грижат за нашите интереси? Цанков предател, Каравелов предател и вагабонстващ, аз дъртляк и болен – то кои са здравите, честните о посветените на доброто на народа?

Не е ли Стамболов едничката днес сияюща звезда? Но не е ли той, Стамболов, който до завчера поддържаше Цанкова? Не до вчера ли беше с Каравелова, не до снощи ли беше с нас? И стана вечер, и стана утро и няма Стамболова ни при Цанкова, ни при Каравелова, ни при нас, които не искахме и не можехме ни най-малко да попречим на повишението му, да затъмним славата и сиянието му. Де е Стамболов? С кои е Стамболов и що иска Стамболов? Къде води той народа и къде иска да го заведе?

Той води днес народа, а кои се грижат за интересите му? Кой ще избави народа от належащата опасност? Муткуров ли, който е паднал като от бомба в този кръг и стои, та гледа като убодено юне? Радославов ли, записаният в своя нечакан успех и който чака кой от неговите верни и приближени ще дойде да го надуе, как се управля държавата без военно положение? Начевич ли, до буйство хитрият? Стоилов ли, до глупост

мъдрият? Захария ли, прехластният? Петков ли, неистовия? Ризов ли, който се продава по пет пъти на деня кому как завърне за едно гърне леща? Пешов ли безразсъдният? Манов ли, хлевоустият, или Вълчов на всичко зло способният, или препрославените техни дорифори, дреколосци, сопаджии, които действително управляват България и от които кански е писнал цял народ от двете страни на Балкана.

И наистина кой управлява днес България? Как се тя управлява? В идущите си броеве ние, за да не бъдем голословни, ще се повърнем да поразгледаме от кого се тя управлява и как се управлява и да покажем де е опасността и неминуемата гибел на рода. А засега ще свършим, като кажем, че работата отива „ченгене чалар, кюрт ойнар, бен бойле уюн гьормедим“¹.

КРАЙ

1. циганинът свири, кюрдът играе, аз такава игра не съм видял (бел. П.Р.С.)

Статията е публикувана във вестник „Истина“ през 1886 г.

Източник: Словото
Набиране: Боян Йоцов

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/4135>]